

WUTROBNJE WITAJĆE!
HERZLICH WILLKOMMEN!
WUTŠOBNJE WITAJŠO!

Kultura na mjezynarodnym folklornym festiwalu je spomózna posrědkowarka mjez narodami a narodnosćemi.

Foto: SN/Maćij Bulank

ŁUŽICA-LAUSITZ-ŁUŻYCA 2023

Postrow ministerskeho prezidenta Sakskeje

Grußwort des sächsischen Ministerpräsidenten

Češćeni hosćo,

wutrobnje witajće do Hornjeje Łužicy. Wosebite swjedženske tradicije a žiwu wěru. Folklor je přeco wusko z wěstej krajinu a jeje wobydlerjemi zwjazana. Tak wšelakore, kaž krajiny a žiwjenske wašnja su, tak mnohostronske je tež regionalne ludowe wumělstwo. K tomu slušeja nic naposledk tradicijonelne jědže a napoje.

Festiwal zwjazuje drastu, hudźbu a reje, wosebite swjedženske tradicije a žiwu wěru. Folklor je přeco wusko z wěstej krajinu a jeje wobydlerjemi zwjazana. Tak wšelakore, kaž krajiny a žiwjenske wašnja su, tak mnohostronske je tež regionalne ludowe wumělstwo. K tomu slušeja nic naposledk tradicijonelne jědže a napoje.

Štóz sej bohatość swojskich tradicijow waži, je zdobom wotewrjeny za tradicije druhich. A runje wonych ludźi folklorny festiwal w Hornjej Łužicy wabi.

Wopytowarjo smědža so wjeselić na dźesać ansamblov z cyłego swěta, na domoródných wumělcow, na rjane statoki, na jědž, reje a wjele hudźby a na swjatočnu Božu službu. Folklor zwjazuje ludźi ze swojej domizny, wona zwjazuje generacije mjez sobu a ludźi wotewrjeneje wutroby po cyłym swěće.

Přeju wšitkim wopytowarkam a wopytowarjam wulkotne dožiwenja a dźakuju so wšitkim, kotřiž na jewišću a w pozadku tónle festiwal zmóžnjeja.

Michael Kretschmer
ministerski prezident Swobodneho stata Sakskeje

Michael Kretschmer je jako sakski ministerski prezident patronatstwo za Mjezynarodny folklorny festiwal „Łužica“ přewzał.
Foto: photothek.net/Sächsische Staatskanzlei

Sehr geehrte Damen und Herren,

ganz herzlich willkommen in der Oberlausitz. Das Internationale Folklorefestival ist hier ein Höhepunkt des Festkalenders, ein einzigartiger Schatz und zeigt über Generationen gewachsene Kultur und Lebensart.

Es verbindet Kleidung, Musik und Tanz, Festkultur und gelebten Glauben. Folklore ist deshalb immer eng mit einem Landstrich und seinen Menschen verknüpft. So vielfältig die Landschaften und Lebensweisen, so vielfältig ist auch die gewachsene Volkskunst, zu der natürlich auch traditionelle Speisen und Getränke gehören.

Wer den Reichtum der eigenen Tradition wertschätzt, der wird deshalb auch immer ein offenes Herz für die gewachsene Tradition anderer Menschen haben. Und genau jene Menschen führt es in die Oberlausitz zum Folklorefestival.

Die Besucher erwarten zehn Ensembles aus der ganzen Welt, schöne Höfe, Essen, Tanz und viel Musik und zum Abschluss ein festlicher Gottesdienst. Folklore verbindet Menschen mit ihrer Heimat, sie verbindet Generationen untereinander und Menschen offenen Herzens auf der ganzen Welt.

Ich wünsche allen Besucherinnen und Besuchern wunderbare Erlebnisse und bedanke mich bei allen, die auf und hinter der Bühne dieses Festival möglich machen.

Bringen Sie mit Ihren schönen Kleidern, der schwungvollen Musik und der Einladung zum Tanz Ihre Heimat zum Leuchten!

Michael Kretschmer
Ministerpräsident des Freistaates Sachsen

NAWĚŠK

DOMOWINA

dźakuje so wšitkim podpěraćelam a sponsoram za podpěru při přewjedzenju
XIV. mjezynarodneho folklorneho festiwala „Łužica – Łužyca – Lausitz“

Amt Picnjo

Gmejna Hochoza

Gmejna Chróšćicy

mdr SAKSKA
Serbski rozhłós

- Ziegler Metallbearbeitung GmbH, Njebjelčicy
- Schneider Küchen, Wulka Dubrawa
- blidarnja Masopust, Pančicy-Kukow
- Šmitec jězby, Radwor
- 1a Suchy automobile, Róžant

Wjetši zajim hač hdy prjedy

Ručez rěka: Džěci přińdu na jewišću a pokazaja, što wšo móža – potom je na Krawčikec wulkim dworje w Chrósćicach lědma hišće městna. Wšitke ławki su wobsadźene, a zwjetša ma kóžda skupina svojich přiwisnikow, kotřiž sobu spěwaja a rejuja. Tež lětsa tomu bjezdwěla tak budže. Krawčikecy wjesela so hižo na čile žiwjenje z džěćimi, kotrež chcedža sobotu popołdnju pola nich swoje programy předstajić.

„Dohromady wustupi 14 skupin“, powěda Michaela Hřejorjowa z Rěčneho centruma WITAJ, „přizjewjenow pak mějachmy wjac.“ Wšitke cyłki, kotrež program wuhotuja, dyrbjja so wot 15 do 18 hodž. na kruty časowy ramik dźeržeć. W cyłku je zajim wo wjele wjetši hač na festiwalu w léće 2019. Moderaciju přewozmjje znowa Weronika Butendeichowa, kotraž chce rady wšitkich akterow zdypkom na jewišću a hosći před nim witać.

Popołdnjo zahaji dorost Smjerdžečanskeje rejoyanskeje skupiny. Najmłódsi rejoyarjo a najmłódsze rejoyarki Serbskeho folklorneho ansambla Wudwor program potom zakónča. „To je wosebity dopokaz připóznaca za nawodnistwje skupinow, kotrež běšter swój čas ideju za folklorny festiwal we Łužicy zrodziłoj a jón z wulkim elanom tudy zadomiłoj“, Michaela Hřejorjowa wuswětla. Prjedy hač pak so skupiny na festiwalu prezentuja, je sej wona na proby dojeła. „A to běše woprawdžite dožiwnjenje za mnje. Wšako mi džěci a młodostni z wulkim elanom předstajachu, što su za swój festiwalny program přihotowali.“ Wosebje wažne jej je, sobuskutkowacym pokazać, so tak mjenowany „daloki“ Budyšin za nich zajimuje.

Prěco zaso hladaja sobuskutkowacy džěćaceho programa z wulkim zajimom na to, štož ći tamni na jewišću pokazuja. Foto: Feliks Haza

Jeje zaměr je, do kóždeho festiwala skupiny zeznać a dobry poměr k nim wutworić. Wona chce wo jich džěle zhonić a jim skladnosć dać powědać, pod kotrymi wobstejnoscemi dorostowi wuměłcy džělaja.

Tak wopyta Michaela Hřejorjowa tež probu na Chrósćanskej zakładnej šuli. Syman Hejduška je tam z džěćimi wot 1. do 4. lětnika wjacore spěwy nazwučował. Wšitko wjerći so wokoło figurow ze serbskich bajow. Njemyslće pak sej, zo je to „stary lac“. Budžeće so modernych rytmow a blukich zwukow dla džiwac. Tež zakładnej šuli Ralbic a Pančicy-Kukow budžetaj pódl. Tamnišej rejoyanske skupiny je Georgi Marinow

na to přihotował na jewišću stać. Wón a Alexandra Wagner ze Serbskeho ludowego ansambla zwučujetaj z Łužičanku. Kornel Kolembus trenuje mjeztym dlěje hač lěto z džěćimi w Smjerdžečanskim kubłanišću LIPA. Džěćace towarstwo z Čiska pod nawodom Annett Rößler a dorost Krabatoweho towarstwa z Čorneho Chołmca chce w svojich wosebje pyšnych drastach rejoyać a spěwać. A hdyž přijědu hosćo z Drježdžan, so tohorunja wjeseli. Wšako chcedža tež džěci wottam program w serbskej rěči předstajić. Runje tak překwapja publikum mali wuměłcy Slepjanskeho folklorneho ansambla ze Silwiju Zajcovej. Tež za

nich njeje wšědna wěc serbsce rěčeć. Wšako njeje tam hižo wjele ludźi, kotřiž serbsčinu běžnje naložuja. Rjana překwapjenka budže skupina hercow 1. serbskeje kulturneje brigady. A po 18 hodž. čaka na přihladowarjow program band Šwintuchi. Młódsi dujerjo su so z Tomasom Kreibichom-Nawku na swój wustup přihotowali. ■ MilenkaRječyna

So viel wie noch nie ...

Das hat niemand erwartet. Für das Kinderprogramm des diesjährigen Festivals in Crostwitz haben sich in diesem Jahr so viele Gruppen angemeldet, wie noch nie bei einem der Festivals zuvor. Das verlangt eine besonders gute Vorbereitung. Die organisatorischen Fäden für dieses Programm hält Michaela Rehor vom WITAJ-Sprachzentrum in der Hand. Ihre Kollegin Veronika Butendeich führt durch das Programm und wird jede Gruppe auf ihre ganz besondere Art dem Publikum vorstellen. Am Sonnabend von 15 bis 18 Uhr auf Krautschicks Hof sind dabei: der Nachwuchs der Schmerlitzer Tanzgruppe und des Sorbischen Folklorensembles Höflein, singende, tanzende und musizierende Schüler der Grundschule Crostwitz, Tanzgruppen der Grundschulen Ralbitz und Panschwitz-Kuckau, des Sorbischen National-Ensembles Łužičanka, aus dem Sorbischen Bildungszentrum LIPA, des Kindervereins Zeißig und des Krabatvereins Schwarzkollm, Kinder des Vereins Stup dale aus Dresden sowie Mitglieder der 1. Sorbischen Kulturbrigade. Den Abschluss bildet ab 18 Uhr die Kinderband Šwintuchi.

NAWĚŠK

mobile trailerowe jewišća

- elegantna optika
- hač do 2t techniki w třěše
- spěšne natwarne časy
- 3,8m / 4,35m wot ploniny
- žane balastowanje trěbne *
- pobóčne PA-wings móžne

bjarsch-vt.de
innovative Veranstaltungstechnik

Christof Bjarš
02699 Jaseńca
info@bjarsch-vt.de
www.bjarsch-vt.de

technika & serwis za:
dźiwadlo
zarjadowanje
widejo & projekcije
iluminacije a laser
wiki & wustajeńcy

60m² (10x6m - H= 6,10m) 48m² (8x6m - H= 5m)

veranstalte.es | beschalle.es | beleuchte.es

KRALESTVO ŠPANISKA

prawa mjeńšin

- mnohe regionalne a mjeńšinowe řeče
- system škitu řečow
- škit mnohotnosće řečow je we wustawje zakótwjeny

wobydlerjo

- 47,4 miliony
- 25 procentow z nich nimaja španiščinu jako maćernu řeč

řeč

- sydrom wšelakich řečnych skupin, na přikład katalanščina, baskiščina, galiciščina
- Hamtska řeč je kastiliščina, kotraž mjenuje so wobchadnorěčnje španiščina.

Z dowolowego paradiza do Łužicy

Hdžež su druzy na dowolu, tam rejuja a spěwaja člonki a člonoyo folklorneje skupiny S'Eixam Mallorquí. Pochadźacy z hlowneho města baleariskeje kupy Mallorca reprezentuja woni tamnišu mjeńšinu katalanščinu řečacych wobydlerjow. Jich řeč je jedyn z dialektow katalanskeje řeče, kotryž jeniče na Mallorce naložuja.

W swojim repertoiru ma skupina tamniše tradicionelne reje a spěwy. Na wšěch dwaceći rejowarkow a re-

jowarjow a pjeć hudźbnikow předstajeja na jewišću pisanosć mallorcaskeje kultury w tradicionelnej drasće, kotraž skedźbnja na jednory lud runje tak kaž na wyšnosć kupy.

Wot lěta 2001 zwjeseleja wuměče a wuměcy swojich přihladowarjow na wšelakorych festiwalach a programach ze swojimi spěwami a rejemi. Pod wumětskim nawodom Nanda Pola pobychu woni hižo na festiwalach w europskim wukraju

a běchu tam stajnje jara wuspěšni.

Tradicionelne reje, kotraž skupina prezentuje, maja pyšne mjena, kaž „Boleró de Santa Maria“ abo „Fandango mallorquí“. Přihladowarjo smědža so na pisany program, poľny katalanskeje žiwjenskeje radosće, wjeselić. K zynkam kastagnetow a tradicionelnych instrumentow kupy chce něhdže třiceći člonow cyľka daloko sahaceho starobneho spektakla swoje reje pokazać.

Wosebje turistam na Mallorce skići skupina swoje programy, a to něhdže pjatnaće do dwaceći króć wob lěto. Wjeselće so tuž na temperament a wjeselo mallorcaskeje kultury we wšej jeje pisanosći a wjeselosći! ■ Maximilian Gruber

Folkloru balearskich kupow prezentuje skupina S'Eixam Mallorquí

Foto: Michel Renard

Wo andere Urlaub machen, dort präsentieren die Akteurinnen und Akteure des spanischen Folkloreensembles S'Eixam Mallorquí die bunte Vielfalt der Traditionen und Bräuche auf der Baleareninsel. In ihren traditionellen Trachten und zu volkstümlicher Musik verzaubern die circa dreißig Mitglieder ihr Publikum. Zum Klang der typischen regionalen Instrumente kann es wohl keinen auf den Stühlen halten.

Póslancy skerje njeznateje europskeje kultury

Z estiskeho města Viljandi přijědže na lětuši festiwal ansambl Hebe. Wot lěta 1998 staraja so rejowarki a rejowarjo zhromadnje z instrumentalistami wo to, estisku folkloru a kulturu do swěta njesć. W šěrokim starobnym spektrumje pokazuja woni tradicionelne reje Estiskeje, kaž „Ristpulkade tants“ a podobne. To činja člonki a člonoyo hižo dlěje tež na mjezynarodnych festiwalach, kotraž wjedžeču jich do přede- wšěm wuchodoeuropskich krajow. Tak pobychu loni na přikład w Finskej, Českej a Němskej.

Program, kotryž skupina na lětušim festiwalu předstaja, wopřijima estiske folklorne reje kaž tež wot folkloru inspirěrowane, stilizowane choreografije. Tute su džělnje jeno za žónsku skupinu postajene, zdžěla pak tež za měšany rejowanski cyľk.

Ansambl Hebe přijědže ze swójскеj hudźbnej skupinu, kotraž wob- sahuje tradicionelne instrumenty. Wosebitostka drje je tak mjenowane „brumladlo“. To je instrument, kotryž so do huby tyknje a zynčace zwuki wot so dawa. Němsce mjenuje so nastroj „Maultrommel“. Z tuty a dalšimi instrumentami ski- ča hudźbnicy awtentiski ramik za

choreografiske chlěšćenki.

Na ludowych wumělcow z ma- leho baltiskeho kraja z mnohimi dro- hočinkami skerje njeznateje kultury smědža so přihladowarjo lětušeho festiwala wjeselić. Po starobje jara rozdžělna a diwersna skupina pre- zentuje swojsku kulturu a přihlado- warjam tak folkloru chětro maheho kraja při Baltiskim morju na wucho- dže Europy zblížili.

■ Maximilian Gruber

Aus Tallin stammt die Gruppe Viljandi Gümnaasiumi rahvatantsurühm Hebe. Seit 1998 hat es sich das Ensemble zur Aufgabe gemacht, die estnische Kultur in traditionellen und stilisierten Choreografien ihren Zuschauern näher zu bringen. Freuen dürfen Sie sich auf Tänze und Klänge, welche zum Beispiel von Maultrommeln erzeugt werden. Mit ihrem Programm war die Gruppe bereits auch schon international erfolgreich.

Rejowarki a rejowarjo cyľka Viljandi Gümnaasiumi rahvatantsurühm Hebe

Foto: Viljandi Gümnaasiumi rahvatantsurühm Hebe

REPUBLIKA ESTISKA

prawa mjeńšin

- Najwjetša mjeńšino- wa skupina su z 30 procentami Rusojo. Woni su přez řečne programy a integraciske projekty do kraja zapřijeć.

wobydlerjo

- 1,3 miliony
- z nich je někak jedna třećina ruskeho pochada

řeč

- Hamtska řeč je estiščina, wulkeho podžěla Ru- sow dla je tež ruščina da- loko rozšěrjena a wu- žiwana.

Slušēja k festiwalnym prakamjeniznam

Woni slušēja ke krutym wobstatkam a založerjam festiwala – rejoyarki a rejoyarjo ze Smjerdžaceje. Čłonojo jich skupiny běchu před lětdžesatkami, zhromadnje z dalšimi, ideju zrodžili we Łužicy mjezynarodny folklorny swjatk zarjadować.

Tež džensa je skupina žiwa a čila a přihotuje so hižo dołho intensiwnje na wulki highlight – na domjacu hru takrjec. Hižo spočatk lěta je „horca faza“ přihtow zaběžala. To pobychu rejoyarki a rejoyarjo zhromadnje ze swojimi muzikantami w dwěmaj treningowymaj lěhwomaj.

K přihtotej wězo tež slůša rozsudzic, kotre reje chcyli Smjerdžecenjo na lětušim festiwalu prezentować. „Lětsa pokazamy wosebje reje, kotrež hewak wšudže njepokazujemy“, Gabriel Krawc přeradža. Tež wulka premjera je planowana: Tak předstaja lětsa přeni raz tak mjenowanu „Jansku kermušu“. To pak njeje jenička nowosć. W dwěmaj dorostowymaj skupinomaj, jedneje za holcy a jedneje za hólcow, su dohromady dvě choreografiji za holcy a jednu za hólcow nazwučowali. Hólcy předstaja tak mjenowanu „pastyrsku reju“, kotraž je tohorunja nowum za skupinu.

Dorostowe cyłki dožiwić móžće we wobłuku sobotneho džěćaceho programa na Krawčikec statoku kaž tež na wječornym programje w Chrósćicach. Hdže pak to budže, sobustawojo towarstwa sami hišće prawje njewědža. Dołholětny jich domicil, Koklic statok, njeje na lětušim festiwalu wobdžěleny. Mjnjene džesać lět běchu Smjerdžecenjo stajnje na wonym statoku wustupowali. Tole jich wězo tróšku rudži, měni Gabriel Krawc.

Smjerdžecenjo na swjędženskim čahu festiwala 2019 Foto: SN/Hanka Šěnc

Cyłkownje někak sydomdžesat sobuskutkowacych pak ničo wot toho njewotdžerži, swojemu publikumej znowa fulminantny program poskićić. Zo by so tón hišće wo wjele rjeńši stał, budže tež lětsa zaso skupina „Wotawa“ pódla. Je to skupina něhdysich rejoyarkow a rejoyarjow, kotřiž běchu tež zařidžene lěta stajnje kruty wobstatk programa Serbskeje rejoyanskeje skupiny Smjerdžaca.

Wo hudžbne wobrubjenje stara-ja so, kaž hižo na zašłym festiwalu, muzikanća rejoyanskeje skupiny. Džěl z nich tworja něhdysi hudžbnicy skupiny Sprjewjan, z wulkeho džěla pak su to młode hudžbne

talenty, kotrež spožča programej Smjerdžecanow jónkrótny raz.

Hdyž zaklinča klasikarje kaž „W jednej ruce Hanku“ abo tež „Smjerdžecanska“, potom kóždy wě, zo je festiwal a zo je rejoyanski cyłk z Delan na jewišću aktiwny. To wšak je tež hłowny zaměr, kaž Krawc wobkruća: „Smy džěłali, džěłali, džěłali, zo bychmy publikumej dostojny a wosebje rjany program skićić móhli.“ Nječ so wulka próca wšěch wobdžělenych wudani a nječ je publikum wot tróšku noweho razu Smjerdžecanow runje tak zwjeseleny kaž wot starych znatych a přeco zaso spodobnych „evergreenow“.

■ Maximilian Gruber

Urgesteine des Festivals

Eines ist glasklar: Ohne – die Tänzerinnen und Tänzer der sorbischen Tanzgruppe aus Schmerlitz findet in der Lausitz kein internationales Folklorefestival statt. Gemeinsam mit weiteren Akteuren gehört diese nämlich zu den Gründungsmitgliedern sowie zu den alljährlichen Gastgebern der Festlichkeiten.

Bekannt ist die Gruppe für ihr großes, fulminantes und immer wieder begeisterndes Repertoire. Klassiker wie die Tänze „W jednej ruce Hanku“ – „In einem Arm die Hanka“ –, oder auch „Smjerdžecanska“ – „Der Schmerlitzer“ –, gehören auch dieses Jahr fest ins Programm. Wie der Vorstandsvorsitzende der Gruppe, Gabriel Schneider, jedoch hervorhebt, „zeigen wir in diesem Jahr vor allem Tänze, welche nicht jedes Mal Bestandteil unserer Programme sind.“

Freuen dürfen sich die Besucherinnen und Besucher ebenfalls auf eine Premiere: zum ersten Mal auf dem Folklorefestival präsentieren die Tänzer, gemeinsam mit ihren Musikern, den Tanz „Janska kermuša“ – „Die Johanneskirmes“. Aber nicht nur die Haupttanzgruppe wird auf der Bühne der Schmerlitzer zu erleben sein. Die beiden Nachwuchstanzgruppen sowie die Gruppe der etwas „reiferen“ Tänzer werden ihr nicht verlerntes Können zeigen.

Mit viel Arbeit, Schweiß und Fleiß haben sich die Mitglieder des Schmerlitzer Vereins seit Anfang des Jahres auf das Highlight im Jahresplan vorbereitet und hoffen nun, den Zuschauerinnen und Zuschauern das bestmögliche Programm präsentieren zu können.

N A W Ě Š K

Wutrobnje witamy wšěch hosći Mjezynarodneho folklorneho festiwala „Łužica“. Přejemy Wam kulturne zetkawanja a wulkotne dny z hudžbu a rejemi z cyłeho swěta.

Herzlich Willkommen allen Gästen des Internationalen Folklorefestivals „Łužica/Lausitz“. Wir wünschen Ihnen kulturelle Begegnungen und wunderbare Tage mit Tanz und Musik aus aller Welt.

Welcome to all guests of the International Folklore Festival „Łužica/Lausitz“. We wish you cultural encounters and wonderful days with dance and music from all over the world.

Marko Šiman Alojs Mikławšk

Zapóslančaj krajneho sejma w Swobodnym staće Sakskej
Mitglieder des Landtages im Freistaat Sachsen
Members of the Parliament in the Free State of Saxony

Pólska folklora z čěłom a dušu

Z pólskeho Poznania přichwata kulturne čěleso Łany na lětuši festiwal. 30 spěwarjow, rejowarjow a hudźbnikow prezentuje pólske pěsnje a reje. W swojim aktualnym repertoirje maja narodne kaž tež reje 17 wšelakorych regionow kraja. A byli su woni hižo po wšěm swěće po puću. Najdaleše turneje do wjedzěchu jich na přikład do Činy, Mexika kaž tež do Brazilskeje.

Wo hudźbu staraja so mjez Łanami štyrjo čłonojo, kotřiž piskaja znate ludowe pěsnje na kontrabas, huslach, akordeonje a klariněće.

Zajimawosć ansambla je jeho mnohotnosť drasty a rejow. Originarne choreografije ze wšěch kónčin Pólskeje zwobraznjeja wumělcy we wotpowědnej narodnej drasce. Tak dóstawaja přihladowarjo dohlad do pisanosće a wšelakorosće pólskeje folklory kaž tež do mnohot-

nosće jednotliwych regionow susodneho kraja Němskeje. Runja Serbam maja mjenujcy tež Polacy najwšelakoriše drastowe regiony, kotrež su swoje kulturne herbstwo wuwiali.

Na festiwalu předstajíc chce mjenowany cyk wosom folklornych

spěwow a rejow, kotrež słušeja k najrjeńšim repertoira. Wćipni być smědza wopytowarjo tež na nabožny přinošk skupiny na swjedźenskeje Božej mši njedzelu pod Chróšćanskej Fulkec hórku. Polacy džě su, runja Serbam, we wěrje kruće zakótwjeni a su nimale wšitycy katolscy.

Wjeselić směće so tuž na folkloru z polnej paru, na mnohe drasty a na žiwjenske dohlady do žiwjenja našich bjezposrednych susodow.

Polnische Folklore mit Herz und Seele – das macht das Ensemble für Musik und Tanz Łany aus. Seit dem Jahr 1974 erfreuen die Tänzer, Sänger und Musiker aus Posen die Zuschauer auf der ganzen Welt mit ihren Darstellungen typischer Tänze und Melodien aus siebzehn verschiedenen polnischen Regionen. Mit eben dieser Vielfalt wollen sie auch die Besucher des Lausitzer Festivals begeistern.

Holcy w pyšnych drastach skupiny Zespól pieśni i tańca Łany
Foto: Zespól pieśni i tańca Łany

REPUBLIKA PÓLSKA

prawa mjeńšin

- Najwjetša mjeńšina su Šlezičenjo, kotřiž so ani jako Polacy ani jako Němcy njeidentifikuja.
- Škit dalšich mjeńšich ludowych skupin je zakonsce zakótwjeny.

wobydlerjo

- 38,2 milionaj

rěč

- Pólsčina je hłowna a hamtska rěč.
- Rěč ma mnohe dialekty a je nimo rušiny najčasišo nałożowana słowjanska rěč.
- Mjeńšiny w kraju, kaž Ukrainjenjo a Němcy, su sej swoju mačerščinu wobchowali a ju dale wužiwaja.

REPUBLIKA SERBISKA

prawa mjeńšin

- 21 mjeńšinowych skupin je znatych, najwjetša mjez nimi su Madžarojo.
- Tež mnozy Romojo w Serbiskej bydla, trochuja jich ličbu na poł miliona. Dokelž su diskriminowani, pak woni swoju identitu často zapřewaja.

wobydlerjo

- něhdže 7,2 milionaj

rěč

- Serbičina je hłowna a hamtska rěč.
- Po zakonju z lěta 1990 pisaja ju nětko oficielnje z kyriliskimi pismikami.

Prěni raz na mjezynarodnym swjatk

Za čłonow serbiskeho cyłka Anđeli je to přěni raz, zo wobdžěła so na Mjezynarodnym folklornym festiwalu „Łužica“. Wot lěta 2008 pak zaběraja so woni spěwajo, rejujo a hudžo z kulturu swójeho ródneho kraja. Někak třiceći wumělcow a wumělcow tuž lětsa sem na festiwal přichwata. Přěni pak to wustup we wukraju njeje. Wosebje susodne kraje Serbiskeje su sebi čłonojo kulturneho cyłka mjeztym wotkryli. Tak pobychu tež hižo w Němskej. Z wobšěrnym repertoirem klasiskich serbiskich rejow a spěwow zblizeja woni přihladowarjam choreografije ze zynčacymi mjenami, kaž „Šestorak“ abo „Jelašnica“, a to w starodawnej narodnej drasce. Doma, tak Južni Serbja pisaja, ma jich ansambl sto sobustawow, swoje sydło maja w měsće Niš. Čětro wuspěšni drje wumělcy tež su, dokelž su sebi ze wšelakich festiwalow a wubědžowanjow dotal hižo mnohe wuznamjenjenja a medalje sobu přinjesli.

Wosebity wjeršk za „jandželow“ bě wobdžělenje na mjezynarodnym festiwalu folklory młodžiny w badensko-württembergskim Bad Rappenauwe, hdžež smědžachu jako jenički serbiski ansambl na wote-

wrjenju kaž tež na zakóńčenju zarjadowanja sobu skutkować.

Wjeselić smě so publikum tež na speciality kraja, kotrež chce cyk na lužiski festiwal sobu přinjesć. Mjeznimi budže, tak lubja, wosebity napoj z mjenom Rakija, kotryž je po cyłkej Serbiskej woblubowany.

Dajće so tuž do swěta serbiskeje folklory wotwjěsć a radujće so nad pisanej drastu a choreografijemi.

■ Maximilian Gruber

Zum ersten Mal nehmen Künstlerinnen und Künstler des Vereins Anđeli, deutsch Engel, an einem internationalen Folklorefestival im Lausitzer Format teil. Mit ihren Darbietungen wollen die Mitglieder den Zuschauern die reiche Kultur und Folklore Serbiens vermitteln. Eine der Choreographien des Ensembles basiert dabei sogar auf einem Tanz, welcher zum immateriellen Kulturerbe der UNESCO gehört.

Rejowarki a rejowarjo skupiny Kud Anđeli z města Niša, kotřiž zaběraja so w swojim čělesu ze serbiskeje folklora.
Foto: Kud Anđeli

Bjez Slepjanow žadyn festiwal

Z (nje)dalokeje hole podadža so rejwarki a rejowarjo, spěwarki a hudźbnicy ze Slepoho na puć do Chrósćic. Wosom wsow do Slepjanskeje wosady słuša, a kóždy za sebje je wulka drohočinka. Přetož w zanjesenej holi, wosrjedź wulkich lěsow a pěskojtych honow drje su so hudźba, spěwy a reje najdlěje w swojej přenotnosći zachowali.

Něštožkuli z toho, štož wobydlerjo Džěwina, Brězowki, Mulkec, Miłoraza, Rownoho, Slepoho a Trjebina w Sakskej a Liškowa w Braniborskej w swóich křinjach, dušach a wutrobach chowaja, chcedža člonoj Serbskeho folklorneho ansambla Slepoho na festiwalu pokazac.

Předsydka ansambla Stephanie Bierholdt dźerži wšitke organizatoriske wotežki kruće w rukomaj. Njeje mjenujcy džensniši džen scyła lochko wumělski cyłk lajkow motiwować, za tajki swjatk tydźensce a druhydj wjakkroč wob tydžen probować. To wona ze swojskeho nazhonjenja jako doholětna aktiwna člonka ansambla derje wě. „Młodži ludžo rozžohnuju so po zakónčenju šule na wukublanje abo studij. Starši člonoj pak staraja so bóle wo wnučki“, powěda Wolfgang Kotisek, kiž je mnohe lěta předsyda towarstwa był. „Hdyž pak rěka: w Chrósćicach je folklorny festiwal, potom dyrbja Slepjenjo pódla być“, Stephanie Bierholdt z wulkim zapalom podšmórnje.

A što přinědže nam Slepoho nastupajo jako přenje do mysłow? Su to hery, kotřiž su něhdy na cyle sworjazne wašnje serbske swjedženje a podawki ze swojej hudźbu přewodźeli na wulkich a małych serbskich huslach, na kozole a dudach. Tarakawa je so bohužel dale a bóle z cyłka

To je Serbski folklorny ansambl Slepoho: Ludowj hery ze swojimi originalnymi serbskimi instrumentami. Foto: SN/Hanka Šěnc

traditionalnych instrumentow zhubiła. „Je chětro čezko na njej hudźić“, wě Wolfgang Kotisek, „narunamy pak ju z klarinetu, kotraž ma tarakawje najpodobniši zwuk.“ A tomu budže tež na festiwalnym kóncu tydženja tak. Hudźbnicy su tuchwilu najsylniša sparta ansambla. Najmłodši aktiwny je pjeć lět stary hraje na huslach, najstarši, 59lětny je sej hraće na dudach přiswojił.

Tež typiske hlasy Slepjanskich spěwarkow budu slyšeć. Něhdy su wono po holi klinčeli a tak mjez cuzymi njezapomnite dožiwjenje zawostajili, wo čimž někotrakuli hudźbna a literarna twórba swědči. Wjeselmy so na žónski sekstet z lu-

žiskich kónčin, kotrymž so něhdy praješe, zo su swojeje přirodnosće dla wosebje rjane. Tamniše holanske wsy a statoki wosrjedź hustych lěsow njejsu cuzy bjez přewoda domoródných tak samozrozumliwje nadešli. Na te wašnje su sej do wosady slyšace wsy a jich wobydlerjo swoje wosebitosće čím dlěje wobchowac móhli.

Slyšimy a widžimy hudźbnikow, spěwarki a člonow rejwanskeje skupiny ze Slepoho a wokolnych wsow na wulkim jewišću pod Fulkec hórku w Chrósćicach. A na swjedženskim čahu, njedželu, budu woni tohorunja pódla, prjedy hač w zakónčacym programje, kotryž předešm do-

moródně skupiny wuhotuja, typiske wašnja, naložki, spěwy, štučki a reje ze swojeje domizny předstaja.

■ Milenka Rječyna

Kein Festival ohne die Schleifer Musikanten

Wenn der Dudelsack und die sorbische Geige erklingen, dann sind die Schleifer Musikanten nah. Heute spricht man von sieben Dörfern, die zum Kirchspiel Schleife gehören. Das sind im Land Sachsen Schleife, Rohne, Mulchwitz, Mühlrose, Trebendorf, Groß Düben und Halbendorf. „Historisch gesehen sind es jedoch acht Dörfer, denn Lieskau war früher in die Kirchgemeinde Schleife eingepfarrt.“ Die Vereinsvorsitzende des Sorbischen Folkloreensembles Schleife Stephanie Bierholdt kennt sich genau aus, wenn es darum geht, über die Besonderheiten der Schleifer Region zu berichten. Und so erläutert sie: „Heute gehört Lieskau zum Landkreis Spree-Neiße im Land Brandenburg. Sprechen wir jedoch vom Kirchspiel Schleife, dann ist Lieskau inbegriffen.“

Noch ist Gelegenheit, sich das Kirchspiel in seiner Besonderheit zu erschließen. Dem Schleifer Kirchspiel drohen jedoch Verluste. Dörfer, Wälder und Wiesen mussten und müssen der Kohle weichen. Und die ehemals verwunschenen sorbische Heide erhält ein neues Gesicht.

Am Sonntagnachmittag überbringen Musiker, Tänzer, Tänzerinnen und Sängerinnen Grüße aus der Lausitzer Heide und werden im Festzug sowie auf der großen Bühne am Denkmal in Crostwitz für gute Laune sorgen.

N A W Ě Š K

TEKE MY POWĚDAMY SERBSKI.

Bramborske serbske radio

póstajijo swójom pśislucharjam wótměnjaty program: magaciny z aktualnymi pślósokami a reportažami, dokumentacije, portreje, sluchografa ako teke cerkwinske, kublańske, młožinske a žišece wusćelanja.

wót pónjezelego až do pětka 12.00–13.00 góź
wóspjetowanje 19.00–20.00 góź
na nježelach a swěženjach 12.30–14.00 góź

na UKW 93,4 MHz a UKW 100,4 MHz a ako livestream a awdlo w interneše a w app „rbb serbski“

„Łužyca“ – serbski telewizny magacin

se zaběra ze wšednym žywjanim, kulturou, nalogami, wuměstwow, stawiznami ako teke z aktualnymi problemami Serbow.

wusćelanske case w telewiziji rbb: kuždy třešu sobotu w mjasecu 13.30 góź a ako wideo w interneše a w app „rbb serbski“

rbb-Studio Cottbus Telefon: (0355) 14 39 171
Sorbisches Programm Telefax: (0355) 14 39 179

Berliner Straße 155 E-mail: sorben@rbb-online.de
03046 Cottbus www.rbb-online.de

Whatsapp: 0151 11 808 865

REPUBLIKA PÓLSKA

prawa mjeńšin

- Najwjetša mjeńšina su Šlezičenjo, kotřiž so ani jako Polacy, ani jako Němcy njeidentifikuja.
- Škit dalšich mjeńšich ludowych skupin je zakonsce zakótwjeny.

wobydlerjo

- 38,2 milionaj

rěč

- Pólsčina je hłowna a hamtska rěč.
- Rěč ma mnohe dialekty a je nimo rušćiny najčasćišo wužiwanu słowjanska rěč.
- Mjeńšiny w kraju, kaž ukrajnska a němska, su sej swoju maćeršćinu wobchowali a ju dale natožuju.

Oficialni póstlancy za pólsku folkloru

Na wšěch sto člonow ma Towarstwo spěwa a reje Legnica. W třoch skupinach mali a starši rejowarjo kaž tež spěwarjo a hudźbnicy zwučuju. W Legnicy je mjenowany cyłk jako institucija tak wuznamna, zo samo město Legnica towarstwu kmótfi.

Hižo wot lěta 1975 wěnuje so ansambl pólskej folklorje a měješe jeniče minjene lěta 700 koncertow we wjace hač 30 krajach. Wot měrca

2014 je samo wot organizacije CIOFF certifikowany, pólsku folkloru w kraju a mjezynarodnje prezentować.

Repertoire, kotryž je sej w mnohich lětach wobstaća zdžělať, wobsahuje spěwy a reje, a te móža wjacore hodžiny programa pjelnic. Do Łužicy přijědže skupina z wuběrom tutech. Tak předstaji suity z wjacorych regionow kraja, na přikład z Rzeszowa, Lublina abo Wielkopolskeje. Tež

klasikarje pólskeje kultury kaž Krakowiak, Kujawiak a Oberek słušeja do festiwalneho programa. Wotpowědna drasta narodna drasta regionow wotblyšćuje tak wulku mnohotnosť kultury po cyłej Pólskej.

Rejowarjo a spěwarjow přewoźeja hudźbnicy na pišćalce, klariněće, huslach, brači, trompeće, akordeonje a kontrabasu. W tej zestawje skica woni tohorunja awtentiski ramik k jónkrótnym choreografijam a tekstam.

Na pisane kostimy a słowjanske rytmy směće so wjeselić. Rejowarjo w starobje 19 do 30 lět zakuzłuju z přehladku pólskeje bohateje kultury, kotraž wšak tež našu serbsku inspireruje. ■ Maximilian Gruber

Člonjo a člonki Zespóla pieśni i tańca Legnica su ze swojimi programami tak wuspěšni, zo samo póstlancy pólskeje kultury skutkuja. Foto: Z. p. i. t. Legnica

Wenn ein Ensemble die offizielle Zertifizierung besitzt, die eigene Kultur im In- und Ausland präsentieren zu dürfen, dann dürfen sich auch die Besucherinnen und Besucher des Festivals auf eine Explosion polnischer Lebensfreude freuen. Mit ihren Suiten aus den unterschiedlichen Regionen des Landes, sowie mit Klassikern der polnischen Folklore wollen uns die Mitglieder des Vereins für Musik und Tanz Legnica begeistern.

Najstarša skupina na lětušim festiwalu

„Smy jara wjesoła skupina ze zapalom za folkloru.“ Takle pisaja člonki a člonjo folklorneho ansambla Jaseńka. Pochadźacy z Moravského Valašska prezentuja rejowarki a rejowarjo zhromadnje z hudźbnej skupinu tradicije swojeje kónčiny. Rěč, kotruž přisłušnicy mjeńšiny na Morawje wužiwaja, je česki dialekt z mnohimi rumunskimi słowami, štož pokazuje na pochad Walachow na Morawje.

Na jewišću pokazuja wuměty swoju walachisku kulturu, kotraž woprijima nimo tradicionalnych tež stilizowane reje. Wjerćace so holića na jewišću su markowe znamjo skupiny. Dalši wusahowacy aspekt folklorneho cyłka je narodna drasta žonow a holcow w barbach českeje chorhoje: potajkim módre, čerwjene a běte. Repertoire skupiny wobsteji přewažnje z rejom regiona Horní Vsacko, je to mały džěl Morawy blisko słowakskeje hranicy. Tak noša reje mjena kaž „Lužná“, „Valašská točená“ abo „Zbojnické tance“.

Wot swojeho založenja w léce 1944 bě skupina wjele po puću. Tak přebywachu tež hižo w Kanadze a Južnej Koreji. Njeje drje přehnate rjec, zo je Folklorní spolek Jaseńka po služnych lětach najstarša skupi-

na, kotraž so na festiwalu wobdžěli.

Do Łužicy přijědže lětsa 19 rejowarkow a rejowarjow, kotrychž přewoźuje wosom hudźbnicow a hudźbnikow. Woni su w starobje šěsnaće do połsta lět.

Směće so tuž na zajimawu skupinu z hišće zajimawšim pochadom wjeselić. Reje, kotrež wam na jewišću poskića, słušeja zdžěla do kulturneho herbstwa UNESCO.

■ Maximilian Gruber

Die wohl dienstälteste Gruppe, welche zum diesjährigen Festival in die Lausitz kommt, ist das Fokloensemble Jaseńka aus der mährischen Wallachei. Diese Grenzregion zwischen der Tschechischen Republik und der Slowakei ist bekannt für ihre reiche Kultur und Folklore. 19 Tänzerinnen und Tänzer präsentieren gemeinsam mit einer Musikergruppe Traditionen einer Volksgruppe, welche bei uns eher unbekannt ist.

W typiskej narodnej drasće wustupuje Folklorní spolek Jaseńka a prezentuje tak walachisku folkloru. Foto: Folklorní spolek Jaseńka

ČESKA REPUBLIKA

prawa mjeńšin

- Byrnjež Češa byli, pomjenuja so wobydlerjo na Morawje jako najwjetša mjeńšina w kraju, štož pokazuje na jich wulku zwjazanosć z domiznu.
- Prawa mjeńšin su we wustawje zakótwjene.

wobydlerjo

- nimale 10,5 milionow, z toho někak štyri procenty wukrajnikow.

rěč

- Čěščina je hłowna a hamtska rěč.
- Mjeńšiny druhich krajow su sej w Českej swoju maćeršćinu zdžerželi.

Z kremsera na jewiščo a dale

Wšitke štyri dny festiwala móžemy so na Přezpólnych wjeselić. Muski spěwny cyk je z wosebitosće charakterizowany – jednohłósneho spěwanja. Tak drje je wón dotal po wšej Łužicy jenički. Spocatnje njebě scyła lochko muži wo tym přeswědčić jenož jednohłósne spěwać. Rozsudny argument za tele postupowanje pak hač do džensnišeho płači a přeswědča: jednohłósne spěwać – to je marka a jeničke marka Přezpólnych. Wot přenjeho dnja woni tole na wysokim niwowje zdokonjeja. Přetož, tež hdyž sej to někotryžkuli myslí, njeje lochko wozrodzić štučki, na kotrež su ludžo dawno pozabyli. A to so Přezpólnym radži, přeco zaso, we Łužicy a za jeje mjezami.

Před mjeztym 19 lětami mějachu tři mužojo Mario Šolta, Sven Łučanski a Volkmar Šolta ideju, spěwajo, na kremseru sedžo, po Łužicy jěć. Tak, sej myslachu, móža po swójskim, to rěka muskim wašnju najlěpje spěwać. A tak so sta. Wóz čumpaše so na dnju muži po pučach a ščežkach wot Njebjelčic do Kamjenca, dale do Němskich a Serbskich Pazlic – a na nim sedžeše horstka mužow, wězo spěwajo. A jim so lubješe. Bórže přidruži so trójce Fabian Kaulfürst, kiž wot toho dnja cyk nawjeduje. Tuž zamóže přeni muž mjez nimi z jednorymi gestami, bjez dirigentskeho kiješka a ze zlutniwymi připomnjenjemi přiwšěm prawy takt dać: Zdobom wón swoju bohatu wědu wo spěwanju, tu a tam tež wo stawizniskich a dalšich pozadkach spěwow za publikum do sadow wjaz a jemu na zabawne wašnje posrědkuje.

Spěšnje běchu sej mužojo přezjedni, zo chcedža serbske pěsnje, kotrež w ludže powšitkownje skerje

hižo znate njejsu, zanošować. Tak zanurichu so do Smolerjoweho, wosebje pak Kraloweho spěwnika. W léće 2005 su pola Łučanskec w Njebjelčicach serbsku musku spěwnu skupinu založili a stachu so z čonom Serbskeho folklorneho ansambla Wudwor (SFAW). Lěto na

su-li z wotewrjenymaj wušomaj we wsy po puču, kóždy druhi pjatk z Krawžic blidarnje wjesole hłosy při probach słyšeć. Hdys a hdys tež „zamjakota“ kozoł, lěpje prajene su to dudy, na kotrychž tam tohorunja hudža. Tu a tam tež solist pokaza, zo wě na swoje wašnje stare štučki

chozy a Chróscicach su kruće zaplanowani. Wosebje powabne budu bjezdweła zhromadne wustupy z rejwarjami a rejwarkami Wudworskeho folklorneho ansambla a z hercami. Tež hdyž Přezpólni nětko bóle jako swójski cyk skutkuja, su a wostanu woni Wudworčanam z wutrobu zwjazani. Tak budu pódla, hdyž rěka: „Swjećimy burske nałožki“ abo „Pójće na serbski kwas“. Tuž, lubi čitarjo, swjećće sobu, ručež Přezpólni zaspěwaja! ■ Milenka Rječyna

Přezpólni zawjeseleja publikum ze swojimi jaknymi hłosami a starodawnymi serbskimi pěsnjami. Foto: SN/Hanka Šěnc

to wustupichu na tehdomnišem 25. jubileju wobstaća SFAW w Hórkach přeni króc pod mjenom Přezpólni. Mjeztym su sej wulki repertoire wjac hač 85 serbskich spěwow nadžěłali, woprijajacych druhdy jenož dvě lince abo tež wjacore štučki. Spěwy su lóštneho, šibałeho abo lubosćinskeho razu. Chróšćenjo móža,

zakantoríc. Někotružkuli ludžo tuž zawěsće hižo znaja, hdyž je tele dny na festiwalu zastyša. Snadž móža potom samo sobu spěwać.

Wšitke štyri dny budže mjeztym něhdže 20 spěwacych mužow na jewiščach a druhdze styšeć, wosebje pak w swojej pyšnej drasće widžeć. Do programow w Budyšinje, Ho-

Über die Felder gehen und singen

Von einem Dorf zum anderen gehen und dabei singen – das ist das Credo der Gruppe Přezpólni. Dies bedeutet so viel, wie die, welche über die Felder gehen. Sicher, in früheren Jahren legte man die Wege oftmals zu Fuß zurück. Heute fahren auch die singenden Männer von einem zum nächsten Auftrittsort. Dabei haben sie stets mindestens einen Dudelsack, oftmals auch den Bass, vor allem aber ihre markanten Stimmen. Denn schließlich ist das Markenzeichen der Gruppe einstimmig zu singen, ja, manches Mal auch zu sprechen. Und da wird deutlich, wie einstmals gesungen wurde, während der Arbeit auf dem Feld oder auf dem Hof, beim Marschieren in den Krieg und dem Abschiednehmen von der Liebsten wie auch beim Feiern auf den ehemals wohl eher seltenen Festen. An allen vier Festivaltagen sind sie dabei und bereichern das Programm des Sorbischen Folklorenssembles Höflein mit ihren oftmals markigen Liedern, welche heut vergessen sind.

N A W Ě Š K

„Mej strowimej gósci XIV. mjaznarodneho folklornego festiwala ‚Łužica-Łužyca-Lausitz‘ 2023 ceło wušobnje a žycymej wšyknym sobustatkujucym a góscam dožywjenske dny z pisanyimi a temperamentnymi rejami, wobguslowańskej muziku a zajmnyimi zmakanjami w Budyšinje/Bautzen, Hochozy/Drachhausen a Chróscicach/Chrostwitz.“

Krajny račc Wokrejsa Sprjewja-Nysa/Landkreis Spree-Neiße Harald Altekrüger a zagronita za serbske nastupnosći Kerstin Kosakowa

„Wir grüßen die Gäste des XIV. Internationalen Folklorefestivals ‚Łužica-Łužyca-Lausitz‘ 2023 ganz herzlich und wünschen allen Mitwirkenden und Gästen erlebnisreiche Tage mit farbenfrohen und temperamentvollen Tänzen, bezaubernder Musik und interessanten Begegnungen in Bautzen/Budyšin, Drachhausen/Hochoza und Crostwitz/Chróścicy.“

Landrat des Landkreises Spree-Neiße/Wokrejs Sprjewja-Nysa Harald Altekrüger und die Sorben-/Wendenbeauftragte Kerstin Kossack

REPUBLIKA CHILE

prawa mjeńšin

■ Imigracije a kolonizacije dla je 59 procentow Chilčanow europskeho pochada.

■ Něhdže džewjeć procentow wobydlerjow přisluša hišće džensa rzy indigenym skupinam.

wobydlerjo

■ něhdže 19 milionow

rěč

■ Španiščina je hamtska a oficialna rěč.

■ Dalšej oficialnej rěči stej chilščina a mjeńšinowa rěč mapudungun.

Pěstuja južnoamerisku kulturu w Němskej

W Frankobrodze nad Mohanom wěnuje so skupina Pehuén wot lěta 2018 chilскеj kulturje a folklorje. Do Łužicy přichwata na lětuši festiwal cyklownje pjatnaće wumětcow, kotřiž chcedza publikumej reje ze wšelakorych regionow łačonsko-ameriskeho kraja zblizić.

Reje předstajeja woni we wšelakorych drastach, kotrež pokazuja ze swojej pisanosću na žiwjenske wjeselo kultury Chile. Snano najzajima-

wša je drasta, pochadźaca z tak mjenowaneje „jutrowneje kupy“. Tamniša drasta žonow wobsteji ze suknojow, pjerjow a krónow; mužojo noša poncha, klobuki a škórnje.

Rejowarki a rejowarjo skupiny Pehuén přislušeja mjeńšinowej skupinje Mapuchow. Woni wobchowachu sebi tež w času kolonializma swoju kulturnu identitu a ju hač do džensnišeho pěstuja. Wona mjeńšinowa měješe hač do lěta 1883 samo

swójski stat, kotryž chcyli rady zaso wožiwić. Tajke prócowanja wjedu přeco zaso k diskrepancam a napjatosćam w krajomaj Chile a Argentinska, hdžež ma mjeńšina swoje sydlenke teritorije.

Wjeselić smědza so wopytowarki a wopytowarjo festiwala tež na chilске speciality kaž wino a typiske ključowe připowěšatka.

Wjeselce so tuž na pokazki rejow z najwšelakorišich regionow Chile. Někotre z nich, kaž reje z „jutrownych kupow“, přislušeja samo herbstwu UNESCO. Z esprijom a energiju chcedza Was, lubi wopytowarjo, wuměłcy chětro młodeho ansambla přewšo rady zwjeselić.

■ Maximilian Gruber

Južnoameriski flair pěstuje hakle lěta 2018 wutworjena skupina Pehuén w Němskej. Foto: Pehuén z.t.

Chilenische Kultur wird nicht nur in Südamerika gepflegt. Auch in Frankfurt am Main hat sich das Ensemble Pehuén e.V. der Erhaltung und Pflege der Tänze aus den verschiedenen Regionen des Landes verschrieben. Besonders die Tänze der Osterinseln, seit 1995 immaterielles Weltkulturerbe der UNESCO, gehören zum Repertoire. Mit farbenfrohen Trachten und feurigen Rhythmen wollen uns die Künstler begeistern.

Bohata słowakska kultura w srjedźišću

W Bratislawje wěnuje so folklorny ansambl Gymnik hižo wot lěta 1964 přewšo bohatej kulturje a folklorje wšelakorych regionow Słowakskeje. Na lětušim festiwalu předstaje rejowarki a rejowarjo, zhromadnje z hudźbnej skupinu a spěwarku, wosebje tradicije wuchodneje Słowakskeje kaž tež z gmejnow Turá Lúka a Lubina.

Ze swojimi programami bě Gymnik w dolhich lětach swojeho wostaća hižo w tójšto krajach. Najdalše turneje wjedźechu jón do Koreje, Indiskeje a Marokka. Tež mnohe myta móže skupina swoje mjeno- wać. Tak zdoby sebi přenje městna na příklad w Pólskej, Słowakskej a w Sicilskej.

Wosebitostka Słowakskeje je mnohotnosť narodneje drasty, kotruž tež Gymnik pokazuje. Tak maja w Słowakskej cyklownje 70 wšelakich drastowych regionow. Wuchodna Słowakska, kotruž wšak skupina na festiwalu wosebje předstaje, zwu- raznja so přez jara naročne drastowe elementy, kaž su to škórnje, měcy a klobuki.

Kaž so słuša, wobrubja live-hudźba reje skupiny. To su znate instrumenty słowakskeje kultury kaž fuja-

ra, dudy, ale tež wosebite pišćalki. Najzajimawši nástroj, kotryž budu hudźbnicy na festiwalu prezentować, je „koncovka“. Tale njewšedna pišćalka ma jenož jednu džěrku na delnim kóncu.

Wjeselce so tuž na lóštne a naročne reje z jónkrótnej hudźbu. Hdyž so rejowarjo k spěšnym a mjenje spěšnym rytmam pohibuja, to Słowaksku a jeje wašnja jara intensiwnje dožiwiće. ■ Maximilian Gruber

Die ostslowakische Kultur und Folklore präsentiert die Gruppe Gymnik. Mit ihren authentischen Choreographien zu traditionellen Klängen begeistern die Tänzerinnen, Tänzer und Musizierende in farbenfrohen Trachten. Dieser Mix transportiert eine ganz eigene Sicht auf das slowakische Lebensgefühl. Seit 1964 schon zeigt das Ensemble so auf der ganzen Welt, wie reich ihr Land an Kultur ist.

Folklórny subór Gymnik z Bratislawy postara so wo dobru atmosferu a na před jewišćom. Foto: Martin Siptak

SŁOWAKSKA REPUBLIKA

prawa mjeńšin

■ Madžarajo su tam najwjetša mjeńšina, mjez nimi a Słowakami su pak přeco zaso wušparanja a mjeńše konflikty, kotrež sahaja do stawiznow.

■ Dalše mjeńše narodne skupiny tohorunja w kraju bydla.

wobydlerjo

■ něhdže 5,6 milionow

rěč

■ Słowakščina je hłowna a hamtska rěč.

Proša na kwas a kermušu

Kajkež časy, tajke kwasy – stare to serbske prajidmo, kotrež džensa a bjezdwěla tež přichodnje płáci. Hodži so rjec, zo so Serbski folklorny ansambl Wudwor (SFAW) na dalšu dekadu skutkowanja hotuje. Po swojim lońšim jubilejnym swjedženju, zwučuja jeho člonoj dale z nazhonitým mustwom a dorostowymi rejwarjami, a to cyle po woblubowanym hesle: „40 lět a žadyn kónc njeje wotwidžeć.“

Tworja přijomnu kulisu

Georgi Marinov džerži jako wumětski nawoda Wudworčanow wotežki lajsko-wumětskeho cyłka w rukomaj. Wón trenuje předewšěm ze skupinu nazhonitých rejwarkow a rejwarjow, a to aktualnje jónu wob tydžeń. Dalšu probu přewjedzetaj a jemu poboku staj rejwarkej Sara Luščanskec a Vincenc Kilank.

Mjeńšich, to rěka Wudworski dorost, wjedže Měrcin Handrik kóždu sobotu krok po kroku na tón niwow, hdžež nazhoničiši mjeztym su. Tež něhdyši rejwarjo „Wudwor oldies“ chcedza sobotu wječor na Chróšćanskim farskim dworje wustupić. Woni zwjetša sami zwučuja. Druhdy pak jich tež něhdyši předsyda towarstwa Volkmar Šolta podpěruje. Program sobotu wječor pod hołbjencom na farskim dworje změje tři džěle, w kotrychž jednotliwe skupiny SFAW wustupja. K tomu přińdu mužoj, kotřiž ze swojimi hłosami jako Přezpólni zahorja. Wo live přewod staraja so hudźbnicy Serbskeho ludoweho ansambla (SLA).

Wo wuhotowanje jewišća – wšako je SLA jenož na farski dwór staji – staraja so předewšěm mačerje tych džěću a młodostnych, kotřiž pozdži-

Serbski folklorny ansambl Wudwor prezentuje na lětušim festiwalu woblubowane reje ze swjeho repertoira. Foto: Lea Kralec

šo na jewišću steja. Tak předstaja so sobotu popołdnu chór, orchester a balet SLA runja Wudworčanam před přijomnej kulisu.

Tradiciona a nowinki

Wudworčenjo chcedza na lětušim Mjezynarodnym folklornym festiwalu „Łužica“ na swoje stawizny spominać. Minjene měsacy su tuž pilnje mnohe reje zwučowali, kiž je publikum tu a tam bjezdwěla hižo widžał, kotrež pak stajnje zaso nowe skutkuja. Wšako chowa so za kóždej natrenowanej reju ruka noweho trenarja a na jewišću w pyšnej drasće nowe wobliča. A před jewišćom hromadzi so publikum, kiž je wěpny.

Nimo toho: Štó z wopytowarjow zarjadowanjow našich serbskich folklornych skupin džě dokładnje wě, kak so serbski katolski kwas na jewišću w rejwanej formje zwobraznja? Štó znaje wšitke burske naložki lěta, kaž kermušne? Su to reje a sceny z programow, kotrež Wudworčenjo lětsa pokazaja. Přiwšěm zatwarja tu abo tamnu nowosć.

Boža mša z hosćimi

Serbski folklorny ansambl Wudwor je wšitke štyri dny do festiwalneho maratona zapřehnjeny. „Mamy to na jednym boku za česć, na druhim za zawjazk. Wšako su mjez iniciatorami a załožerjami tohole festiwalu

něhdyši nawodza našeho cyłka“, praji předsyda SFAW Błažij Handrik. Wot přenjeho dnja so woni wo to staraja, zo by so kulturny wjeršk radžił. Tak budu rejwarjo a rejwarki pódla, hdyž čahnu tu- a wukrajne skupiny štwórtk po Budyšinje, wone wustupja samsny džěń wječor w Němsko-Serbskim ludowym džiwadle, pjatk potom pojedu z busom do Hochozy w Delnjeje Łužicy a sobotu chcedza – cyle po tradiciji – na farskim dworje w Chróšćicach přeswědčić. A njedzelu? To wobohaća swjedženski čah po Chróšćicach a předstaja džěl swjeho repertoira tež na jewišću pod Fulkec hórku.

Po tradiciji přihotuja Wudworčenjo njedzelnu Božu mšu na luce pod pomnikom. Do swjatočneho podawka chcedza rady wukrajne skupiny zapřijeć. Při tym sej přeja, zo hosćo spěw w swjetej mačeršćinje zanjese.

Na čož so předsydstwo folklorneho ansambla wosebje wjeseli, su njewočakowane zetkanja a dožiwenja z wobdžělnikami festiwalu z Łužicy, Němskeje a wukraja.

■ Milenka Rječyna

Auf zur Kirmes und zur sorbischen Hochzeit

Wenn Kinder, Jugendliche und Erwachsene gemeinsam auf der Bühne stehen, dann haben Vorstand und Mitglieder in einem Verein Vieles richtig gemacht. Das Sorbische Folklorenensemble Höflein pflegt die Gemeinsamkeit zwischen den Generationen. Das wollen die Tänzer und Tänzerinnen am Samstagabend auf dem Crostwitzer Pfarrhof zeigen. Die Höfleiner laden zu einer sorbischen katholischen Hochzeit und zur Kirmes ein.

N A W Ě Š K

Sorbisch?
Na klar.

Szarkaláb přeprasy publikum do zabawy

Ludowa rejowanska skupina Szarkaláb z Rumunskeje wudźeržuje dlěje hač lětdziesiątkaj trajace zwiski z Łužicu, předewšěm ze Serbskim folklornym ansamblom Wudwor. Tuchwilnaj předsydej Błažij Handrik a Balázs Pillich přečelstwo dale wjedźetaj. Njeje tuž bjez džiwa, zo su Wudworčenojospjet w Kolozsváru Serbow předstajili. W lětomaj 2000 a 2001 je so tehdomniši Wudworski wjesny ansambl na Mjezynarodnym folklornym festiwalu mjeńšin „Szent István“ w stolicy Sedmihródskeje wobdźělili. Rejwarki a rejwarjo Szarkalába su w léce 1997 přeni króc a wospjet na folklornym festiwalu „Łužica“ byli. Młodži wumělcy zahorjeja publikum předewšěm swětlych holčacych hłosow při spěwach dla, kotrež wone rejujo zanošuja. Jich repertoire woprija nimale wšitke madžarske ludowe reje sedmihródskich regionow. Najwjetše wjeselo pak stajnje je, hdyž akteroj po oficialnym džělu programa publikum do zabawy přepraseja, z nim rejuja a spěwaja. Szarkaláb přištuša Heltaifolk-Centerej w sedmihródskim měsće Cluj-Napoca, kotremuž Madžarajo Kolozsvár a Němcy Klausenburg rěkaja. Nic jenož jako rejowar-

ski cyłk, ale tež jako hordži přislušnicy mjeńšiny Madžarow w Rumunskeje pokazuja člonoj Szarkalába hosćom ze wšeho swěta rjanosć swojeje domizny. K tomu słušeja wudobywanišća sele a wumělstwo wušiwarkow, kotrež drastu ze swojim wumělstwom porjeńšeja. Krasne su małe cyrkwički na zanjesejnych wsach, a wopyt Michałskeje cyrkweje w Kolozsváru so w kóždym padže wudani. ■ **Milenka Rječcyna**

Die Volkstanzgruppe Szarkaláb aus Rumänien pflegt seit mehr als 20 Jahren freundschaftliche Verbindungen in die Lausitz. Sobald die Tänzer und Tänzerinnen erscheinen, erklingen die hellen Stimmen der Mädchen. Die Burschen wiederum wetteifern um den höchsten Sprung. Zugleich erzählen sie von ihrer Heimat und vom Leben der ungarischen Minderheit in Rumänien.

Skupina Szarkaláb zastupuje na lětušim festiwalu „Łužica“ madžarsku mjeńšinu w Rumunskeje. Foto: Feliks Haza

REPUBLIKA RUMUNSKA

prawa mjeńšin

■ Skupina Romow je najwjetša mjeńšina w kraju.

■ Škit mjeńšin je we wustawje zaručeny.

■ Zastupjerjo mjeńšin su w parlamencie zastupjene, dokelž jich kandidaća tež z mjenje hač pjeć procentami wšěch hłosow do njeho začahnu.

wobydlerjo

■ 22 milionow, wot lěta 1990 ličba wobydlerstwa wobstajnje woteběra

rěč

■ Rumunščina je hłowna a hamtska rěč.

■ Mnohich Madžarow a Romow w kraju dla so tež jich rěči nałožujetej.

ZWJAZKOWA REPUBLIKA NĚMSKA

prawa mjeńšin

■ Štyri awtochtone mjeńšiny su Danojo, Frijozjo, Sintoj a Romoj kaž tež Serbj.

■ Prawa a škit mjeńšin su we wustawje zakót-wjene.

■ Stat mjeńšiny na wšělake wašnje spěchuje.

wobydlerjo

■ něhdže 82,2 milionaj

rěč

■ Němčina je hłowna a hamtska rěč.

■ Mjeńšinowe rěče su w sydzenskim kraju mjeńšin prezentne, na přikład na značkach abo tež w dokumentach.

Z němskej folkloru po cyłym swěće wuspěšni

Hižo wot lěta 1971 pěstuje w Erlangenje němsku folkloru: Ansambl Ihna wěnuje so předewšěm němskim ludowym, kultowym kaž tež cechowym rejam. Tute předstajeja historisce awtentisce jednotliwje kaž tež do potpurijow zjimanje. Sposrědkować chcedža tak „stawižny bjeze słowow“.

Na lětuši festiwal přichwataja z Erlangena 13 rejowarkow a rejowarjow. Tući prezentuja swój wobšěrny program zhromadnje ze šesćomi hudźbnikami, kotřiž reje z originarneje hudźbu přewodža.

Narodne drasty, w kotrychž skupina wustupuje, pochadžeja hłownje z pomorskeho kraja. Najwšelakorise z nich ma cyłk na składze a chce je na jewišću pokazać. Wosebitostka je, zo zhotowjeja je člonoj a člonki skupiny zdžela sami. Při tym prócuja so wo to, po možnosći tak blisko kaž móžno originale napodobnjeć.

Dalši zajimawy fakt je dobre přečelstwo ansambla ze skupinu z pólskeho Goleniowa we wojewódstwie Zapadna Pomorska, kotraž je sej samsne mjeno wuzwoliła kaž Erlangenska. Ihna resp. pólsce Ina je mjeno rěki, kotraž přez město čee. Tele přečelstwo je z přičinu, zo pěstujetej wobaj cyłkaj tež folkloru z kraja partnerskeje skupiny – potajkim Polacy němsku a nawopak.

Wjeselić směće so tuž na ludowe wumělstwo na přewšo wysokim niwowje. Awtentiske reje z live hudźbu wuprudžeja cyle wosebity šarm, kotremuž so lědma něchtó wuwinyć zamóže. Tole dopokazuje skupina tež z jara wulkim mjezynarodnym wuspěchom.

■ **Maximilian Gruber**

Folklore präsentiert das Ensemble Ihna aus Erlangen schon seit über fünfzig Jahren. Dabei spielen besonders deutsche Volks-, Kult-, und Zunfttänze eine wichtige Rolle. Die Kostüme, welche die Gruppe dabei auf die Bühne bringt, stammen allesamt aus dem Pommerschen Trachtengebiet. Die Musik, welche die Tänze begleitet, wird von einer Musikantengruppe gespielt, die seit Anbeginn zum Ensemble gehört.

Po starobje chětro mješana skupina Ihna z Erlangena pokazuje němsku folkloru. Foto: Ihna Erlangen z.t.

Na statokach wulki wuběr jědźow

Prěni raz z winom

Na Grutkec/Zahrodnikow statoku sej dvě swójbe jědže a napoje džělitej. Napoje su w zamołwitosći Siegberta Grutki a jeho mustwa. Wosebitosć tež lětsa budže, zo změja baru z cocktailemi. Premjeru změje awstriske wino z kónčiny Wachau nad Dunajom. Tole zmóžnja Wawrijec swójba z Łusča. Wona tam hižo wjacore lěta na winowych žnjach pomha a sej stajnje wino sobu přiwjeze. Festiwala dla su sej Wawrijecy hišće raz do awstriskeje dojěli a sej tam něhdže 50 litrow wina wobstarali.

Zahrodnikow pjekarska swójba ma wšitke jědže na starosci. Kaž pjekarska mišterka Diana Pašcyna přeradža, chcedža pražene swinjo z kyskałom a chlébom poskićeć. Za to wobstaraja sej štyri prosata. Dale změja 30 wulkich blachow samočinnjeneje pizy w poskitku a skónčnje hišće buchtle z waniljowej jušku. Runje tak kaž pola Grutkec tež pola Zahrodnikow cyła swójba, přeceljo a znači pomhaja.

Snano samo z kralownu

Dokelž Wjeselic ratarski zawod sam běrny plahuje, budu sej wopytowarjo tam sobotu wječor samozhotowjene pomfritki kupić móc, kaž Ignac Wjesela zdžěli. Wón wobžaruje, zo swinjaceje mrětwy dla žane swinjo rězac njemóžachu a tuž tež žane pomazki z domjacej kołbasu poskićeć njemóža. Přiwšěm pak mjasne wudžětki pobrachować njebudu. Tak smědža so hosćo na pražene kulki w całce a tež na pražene kołbaski wjeselić. Po nazhonjenjach ze zašlych festiwalow pak budu pola Wjeselic butřankowe a droždžowe plincy drje najpožadaniše. Nimo toho móžeš sej tam frankske wino słodžeć dać. A jeli so wšitko poradži, budu samo winowu kralownu witać móc.

Premjera za hriby

Kruty wobstatk zašlych folklornych festiwalow bě stajnje Krawčicek statok, hdžež su kóždy raz popołdński program džěci a šulerjow předstajili. Tomu tež lětsa tak budže, tak zo poskića hižo popołdnu kofej, tykanc a dalše słodke wěcy, přeradža Jěwa Kušina. W tym času drje přihotuje Smolic ratarske předewzaće z Nuk-

nicy pražene swinjo, zo by wječor wšitko hotowe było. Dale poskićuja na Krawčicek statoku hribjacu pónoj ze šampinjonkami, štož chce Jěwa Kušina lětsa přěni raz pospytać. Wězo budu tež pražene kołbaski na předaň. Džesać do dwanaće pomocnikow so sobu wo to stara, zo bych wopytowarjo pola Krawčicek derje zastarani byli.

Zašly festiwal pohosćichu Zahrodnikowcy (foto horjeka) hosći ze słódnym mjasom. Tež lětsa wočakuja Was zaso słódné přikuski. Runje tak mjějachu a změja pola Wjeselic plincow dla ruce poľnej džěta. Foće: SN/Mačij Bulank

K tomu słušeja wězo tež napoje. Nowosć budže, zo móžeš sej tam tak mjenowany speci ze suda kupić, potajkim miks z colu a oranžowej brěčku. Tónle napoj dónanješ we Łužicy zwjětša jenož w blešach. Nětko pak wobstarachu sej sudy direktnje z Mnichowskeje piwarnje Paulaner. Nukec napojowe wikowanje wšitko do Chróšćic přiwjeze, so Jěwa Kušina wjeseli. Wona sama

wšak dožiwi lětsa tohorunja premjeru. Wjele lět měješe jeje mać organizatorisku zamołwitosć na Krawčicek statoku w horšći. Staroby dla woteda wona ju nětko swojej džowce a jeje mandželskemu. Wobaj pak staj přeswědčenaj, zo nadawk zmištrujetaj. Tłóćimy jimaj palcy!

poliwiki kaž tež chrěna z howjazym mjasom w poskitku. Hižo štwórtk něhdže sto kilogramow mjaso warja. Te kupja w Drježdžanskim wulkowikowanišću, hdžež je čerstwe dóstanu. Hinak hač na zašlych festiwalach njebudu wopytowarjo tónraz na farskim dworje z porclinowych talerjow jěć móc. Hewak mjějachu w Hórnikowym domje stajnje wopłokowanu masinu stej. Dokelž pak Hórnikow dom za čas přetwara farskeje cyrkwy jako Boži dom wužiwa, to njehdže. Tuž dyrba so hosćo ze sudobjemi spokojić, kotrež hodža so jenož jónu wužiwać. Za poliwiki změja trochu lěpše nopaški, při kotrychž sej ruce hnydom njewopariš.

Specialita z jehnjeća

Chětro wulka budže paleta jědžow na Kralec statoku. Wo nju stara so Zelnacek pjekarnja z Kamjenca. Kaž wottam připowědžeja, změja mjez druhim marokkoske jehnjo. Nimo toho chcedža pulled-pork-burger poskićeć, potajkim caitu z rozkusowanym swinjacym mjasom. Tohorunja smědža so wopytowarjo na słódnosće z grila kaž tež na pomfritki wjeselić. A kaž so za pjekarnju słuša, změja pola Kralec tohorunja tykanc, kofej a lód.

■ Marian Wjeńka

Einer der Höhepunkte des Internationalen Folklorefestivals wird wie in den vergangenen Jahren die Präsentation internationaler Folklore auf fünf sorbischen Bauernhöfen in Crostwitz am 8. Juli sein. Neben den kulturellen Darbietungen sind natürlich auch kulinarische Köstlichkeiten ein Besuchermagnet. Auf dem Hof Gärtner/Gruttke werden Spanferkel mit Sauerkraut, selbstgemachte Pizza und Buchteln mit Vanillesoße angeboten. Bei Familie Wessela gibt es Plinsen, Beefsteak im Brötchen, Bratwurst und Steak sowie Pommes Frites. Auf dem Hof Krautschick werden Spanferkel, Pilzpfanne mit Dip als auch Wiener und Kamenzer verkauft. Traditionell geht es auf dem Pfarrhof zu. Dort bietet die Horkaer Gaststätte Müller sorbische Hochtzeissuppe und Meerrettich mit Rindfleisch an. Gut versorgt werden die Gäste auch auf dem Hof Krahl. Dort gibt es Pulled-Pork-Burger, Leckerer vom Grill, marokkanisches Lamm und ein exotisches Überraschungsggericht.

Cyle tradicionalnje

Na farskim dworje so Hórčanski Młynkec hosćenc wo zastaranje z jědzu stara. Kaž na wšitkich dotalnych festiwalach změja tež lětsa kwasnu poliwiki a chrěn z howjazym mjasom. Za mjějcelku hosćencen Simonu Młynkownu a Michała Młynka woznamjenja to do toho wjele džěta. Wšako změja něhdže 400 porcijow

Statok/ Bauernhof A:

Statok/ Bauernhof B:

Statok/ Bauernhof C:

Statok/ Bauernhof D:

Myta na was čakaja!

Podaće-li so sobotu na festiwal do Chrósćic, dožiwić tu- a wukrajne skupiny na pječ statokach. Na tutej stronje je wolontar Maximilian Gruber jedyn detail z kóždoho dwora fotografował. Wuhódajće nětko mjena statokow a připósćelće swoje wuhódanja hač do 14. julija na redakciju Serbskich Nowin, Sukelnska 27, 02625 Budyšin, abo emailnje na redaktion@serbske-nowiny.de. Ze wšěch zapósłanych wulosujemy zajimawe myta, na přikład snobjed w Bóšćanskim hosćencu!

Welches Detail gehört zu welchem der in Crostwitz gastgebenden Höfe? Senden Sie Ihre Lösung bis zum 14. Juli an die Redaktion Serbske Nowiny, Tuchmacherstraße 27, 02625 Bautzen oder per E-Mail redaktion@serbske-nowiny.de.

Statok/ Bauernhof E:

NAWĚŠK

Dom swjateje Ludmile

| serbska starownja |

01920 Chrósćicy
Zejlerowa 4

tel. (03 57 96) 9 47 30
faks (03 57 96) 9 47 311

- hladanje
- přewod
- přijomne džělowe městna

Zwjazk carity
Drježdžansko-Mišnjanskeho
biskopstwa

internet: www.st-ludmila.de | e-mail: info@st-ludmila.de

06.07.2023 štw | Do | Th
w Budyšinje/ in Bautzen

9:00/ 10:30 Předstajenje za džěci a šulerjow na hłownym jewišću Němsko-Serbskeho ludoweho džiwadła (zbytne lisćiki na naprašowanje) – **Vorstellungen für Kinder und Schüler auf der Hauptbühne des DSVTh** (Restkarten auf Anfrage erhältlich) – **Performance for children and students on the main stage of the theatre in Bautzen**

18:00 čah po Budyšinje wot Póstowehe naměsta přez Karla Marxowu, Lawske hrjebje a Bohatu hasu k Žitnym wikam – tam krótke pokazki jednotliwych skupin, dale k NSLDŽ – **Umzug durch Bautzen vom Postplatz über Karl-Marx-Straße, Lauengraben, Reichenstraße zum Kornmarkt** – **Festive parade through the city of Bautzen/Budyšin from the Postplatz to Kornmarkt nearby the tower Reichenturm**

19:30 Swjedženske wotewrjenje festiwala – galaprogram na hłownym jewišću NSLDŽ – **Feierliche Eröffnungsgala im Haupthaus des Deutsch-Sorbischen Volkstheaters** – **Opening and gala-programme on the main stage of the theatre Bautzen**

07.07.2023 pj | Fr | Fri

w Hochozy/ Delnja Łužica
in Drachhausen/ Niederlausitz

18:00 Zazběh z hudźbu a džěcacy m programom – **Entree mit Musik und Programm der Kindergruppen** – **Entree with music**

19:00 Mjezynarodna folklora a regionalne speciality na třoch statokach a na jewišću při cyrkwi – **Estrade internationaler Folklore**; **Programme auf drei Bauernhöfen und auf der Bühne auf der Kirchwiese** – **Variety of International**

impresum

SERBSKE NOWINY wudawaja so w Domowina-Verlag GmbH Ludowym nakładnistwje Domowina

Jednačel: Syman Pětr Cyž
Spěchowane wot Založby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a kraja Braniborskeje.

Šefredaktor: Marcel Brauman 577 232/33
Zamołwity redaktor wudača: Axel Arlt 577 238

Adresa redakcije a nakładnistwa:

Sukelnska 27, 02625 Budyšin

Adresse der Redaktion und des Verlages:

Tuchmacherstraße 27, 02625 Bautzen

Předañ nawěškow: Janka Rögnerowa 577 220

Čiše: DVH Weiss-Druck GmbH & Co. KG, Leijnjanska 14, 02979 Halštrowska Hola, wjesny džěl Hory

Postvertriebsnummer: 2B 2560 B

Zwonka redakciskeho časa docpějeće nas:

tel.: 03591 / 577 232 faks: 03591 / 577 202

e-mail: redaktion@serbske-nowiny.de

www.serbske-nowiny.de

Z programa Aus dem Programm What to expect

Foto: SN/Mačij Bulank

Folklore; international folklore and culinary specialities in three farmsteads and on the stage in front of the church

23:00 „Hochoza-special“ – moderna folklora – „**Drachhausen-special**“; **Folklore anders mit der Gruppe „Popsorben“** – **Folklore differently with the group „Popsorben“**

08.07.2023 so | Sa | Sa

w Chrósćicach/ in Crostwitz

13:00 Zjawny kulturny forum ze zastupjerjemi wukrajnych skupin w „Jednoće“ – **Öffentliches Kulturforum mit Vertretern der internationalen Ensembles in der Mehrzweckhalle „Jednota“** – **Cultural forum in the Jednota-hall**

15:00 „**Imaterielne kulturne herbstwo**“, wosebita folklora pod temu „... hdžež duša luda schow swój ma ...“ na Kralec statoku – **„Imaterielles Kulturerbe“**; **spezielles Folklore-Programm auf dem Bauernhof Krahl** – **„Intangible cultural herita-**

ge“, special music and folklore on the farmstead Krahl

15:00 Wotewrjenje wikow tradicionalneho rjemjesla a regionalnych wikow – **Eröffnung des Marktes traditioneller Gewerke und des Regionalmarktes** – **Opening of the traditional handicraft and regional market**

15:00 „**W kraju wjesołych džěci**“, program lužiskich dorostowych skupin na Krawčikec dworje – **„Im Land der fröhlichen Kinder“**, **Programme von Kindergruppen aus der Lausitz auf dem Bauernhof Krautschick für Jung und Alt** – **„In the land of happy children“**, **programme prepared by children and youth cultural groups from Lusatia on the farmstead Krautschick**

17:30 Program Serbskeho ludowehe ansambla Budyšin na farskim dworje – **Programm des Sorbischen National-Ensembles auf dem Pfarrhof** – **The Sorbian National Ensemble Bautzen presents its programme**

19:00 „**Tradicije w běhu lěta**“, hudźba, reje, spěwy a kulinariske speciality na pjeć burških statokach – **„Traditionen im Jahreslauf“**, Musik, Tanz, ländliche Weisen zum Mitmachen und regionale und internationale kulinarische Spezialitäten in der Kulisse von fünf Bauernhöfen – **„Traditions throughout the year“**, music, dances, singing and culinary specialities from all over the world on five farmsteads

23:00 „**Chrósćan specialita**“, folklora hinaša a cyle bliska – **„Crostwitz-Special“**, moderne und traditionelle Folklore zum Mitfeiern – **„Crostwitz special“**, youth programme

09.07.2023 nje | So | Su

w Chrósćicach na swjedźenišću
auf der Festwiese in Crostwitz

10:00 Swjedženska Boža mša we wjacorych rěčach – **Festgottesdienst in mehreren Sprachen** – **Festive church service in several languages at the fairground**

11:30 Wiki tradicionalneho rjemjesla a regionalne wiki – **Markt traditioneller Gewerke und Regionalmarkt** – **Traditional handicraft and regional market, which is opened all day**

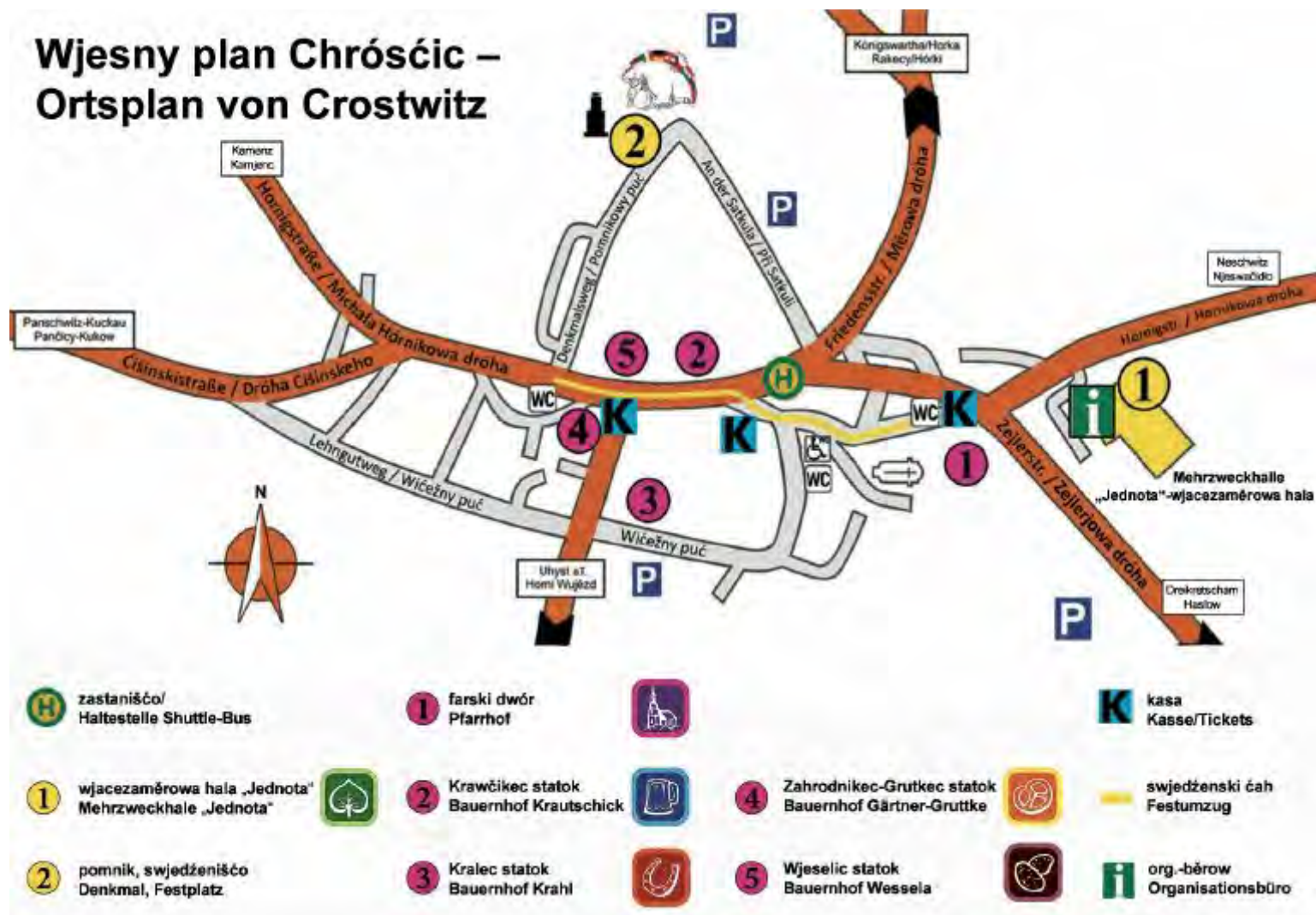
13:00 Swjedženski čah wšitkich wobdźělnikow wot cyrkweje po wsej na swjedźenišću – **Festumzug aller Teilnehmer von der Kirche durch den Ort zum Festplatz** – **Festive parade of all participants through the village to the fairground**

14:00 „**Witajće k nam!**“, tematiski program lužiskich folklornych skupin – **„Herzlich willkommen!“**, **Programm Lausitzer Folkloregruppen** – **Subject-programme of Sorbian folklore groups**

15:30 Festiwalne finale, wosebite wjerški z repertoira sobuskutkowacych ansamblow – **Festival-Finale, künstlerische Höhepunkte aus dem Repertoire der mitwirkenden Ensembles** – **Festival finale: Artistic highlights from the programme of our guest-participants**

■ Změny programa su móžne, hlej: – **Änderungen des Programms sind möglich, siehe:** – **The programme is subject to change, see:**

<https://tinyurl.com/2tnaxmst>

Maja so po wuspěšnym wupruwowanym recepće

W Delnej Łužicy je Hochoza srjedžiščo Mjezynarodneho folklorneho festiwala „Łužica“. Tobias Unger ma tam ze stron Domowiny wšitke nitki w horšći a je nam hižo někotre zajimawostki přeradził.

Hdže budu skupiny widjeć?

■ **T. Unger:** Wone wustupja na třoch statokach a za cyrkwu. Zo njetřebaja wopytwarjo a sobuskutkowacy wot statoka k statokaj nóżkować, budu jich pohončojo z kremserom tam a sem wozyć. Statoki su wšitke wosebje woznamjenjene.

Štó stara so wo moderaciju, a w kotrej rěči so ta wotměje?

■ **T. Unger:** Připowědz programow přewozmu moderatorojo w němčinje a delnjoserbščinje.

Kak je rjadowane, statoki kaž tež hłowne jewiščo wuhotować?

■ **T. Unger:** Wo to staraja so wjesnjenje, wjesna młodžina kaž tež jednoliti wobsedźerjo dworow.

Što statoki wosebje charakterizuje?

■ **T. Unger:** Pola Ungerec budu serbski dener porjedžeć, na centralnje ležacym statoku něhdyšeho wjesnjanosty Fryca Wojta chcedza regionalne jědže přihotować. Lobe-dojo swójba přepróšuje na zakončacy koncert ze skupinu PopSorben. Za cyrkwu budže najwjetše jewiščo, hdžež festiwalny wječor wotewru.

W kotrej měrje su kluby a towarstwa a dalše cyłki do přihotow zapřijate?

■ **T. Unger:** Wohnjowa wobora, młodžina, wjesna skupina Domowiny kaž tež mějiceljo ležownosćow pomhaja, zo by so swjedžen prawje derje radził. Wšitcy džě so hižo wjacore měsacy na podawk přihotuja.

Štóž chce delnjoserbski raz festiwala dožiwić, njeh so poda do Hochozy. Pjatkowny wječor je tam kruty termin. Foto: Michael Helbig

Maja so wopytwarjo na změny porno dotalnym lětam nastajić?

■ **T. Unger:** Ně, mamy so po wuspěšnym koncepcje zašłych lět.

■ **Prašala so Milenka Rječcyna**

Die Nacht der PopSorben

In Drachhausen wird am Freitag Abend gefeiert. Alle Gastgruppen fahren in die Niederlausitz, um dort für gute Stimmung zu sorgen. Tobias Unger hält die Fäden in der Hand und schwört bei der Durchführung auf das bisherige Erfolgsrezept. So viel sei bereits verraten: auf drei Höfen sowie hinter der Kirche wird musiziert, gesungen, getanzt und gelacht. Natürlich soll auch gegessen und getrunken werden. Es gibt regionale Leckerbissen sowie den sorbischen Döner. Ganz klar, auf der Bühne wird niedersorbisch und deutsch gesprochen. Wer nicht von Hof zu Hof zu Fuß gehen möchte, kann auf den Kremser steigen. Das Abschlusskonzert übernimmt die Band PopSorben.